

Мови – це важливо

Пам'ятка
до Міжнародного дня рідної мови

Київський національний університет
культури і мистецтв

Бібліотека

Мови – це важливо

Пам'ятка
до Міжнародного дня рідної мови

Київ – 2012

Укладач: О. О. Скаченко, зав. сектору методичної роботи
бібліотеки КНУКіМ

Мови – це важливо! : пам'ятка до
Міжнародного дня рідної мови / уклад.
О. О. Скаченко ; КНУКіМ, Бібліотека. – К., 2012. –
19 с.

Пам'ятка містить коротку історичну довідку про свято, вислови відомих людей та поетичні твори про рідну мову.

Метою пам'ятки є привернення уваги до мовного різноманіття України. Вона може бути корисною учням, студентам, організаторам масових заходів.

Відчуй смак рідної мови

21 лютого ми святкуємо Міжнародний день рідної мови – день «підтримки мовного та культурного різноманіття та багатомовності». Цю дату встановлено на 30-ій сесії Генеральної конференції ЮНЕСКО, що проходила 26 жовтня – 17 листопада 1999 року в Парижі. Присутні на конференції наголосили на важливій ролі мови в розвитку освіти, культури, для консолідації суспільства, формування нації і зміцнення держави.

Мови – це важливо! Саме цей вислів ЮНЕСКО обрала гаслом Міжнародного дня рідної мови.

Мова – це одночасно і культура, і оформлення думки. Первинна, тобто рідна мова або мова наших предків є найсуттєвішою і невід’ємною частиною етнічного і національного походження та самоідентифікації людини. Найголовніше, що відрізняє кожен народ від інших, – це мова. Давно вже доведено, що національна свідомість великою мірою формується через рідну мову й завдяки мові як одній із найстійкіших відмінностей в усвідомленні власного «я».

На Землі люди говорять різними мовами. Їх нараховується близько 6000. На жаль, філологи застерігають, що у XXI столітті щонайменше 40% цих мов вимруть. А це страшна втрата для

людства, бо кожна мова є геніальним проявом людського духу.

Дейвід Кристал, один із світових експертів з питань мов, вважає, що мовна різноманітність – це унікальна річ, і втрата кожної мови збіднює світ. Щоразу, коли втрачаємо якусь мову, ми втрачаємо унікальне бачення світу.

Тож, де і коли народилася традиція святкування Міжнародного дня рідної мови?

Історія свята, на жаль, має трагічне начало. Святкуємо ми цей день з присмаком гіркоти. 21 лютого 1952 року в Бангладеш влада придушила демонстрацію протесту проти урядової заборони на використання в країні бенгальської мови. Відтоді цей день у Бангладеш став днем полеглих за рідну мову.

Минуло багато років. Сьогодні ЮНЕСКО вважає, що вивчення іноземних мов та багатомовність є ключами до взаєморозуміння та взаємоповаги. Вважається, що мова – один із найважливіших чинників будівництва держави, збереження духовної спадщини народу й розвитку його культури.

Мова, незважаючи на її розвиток і певні зміни, залишається надійною сполучною ланкою будь-якого етносу в його історично-часовому просторі. Саме вона формує унікальний і неповторний духовний світ кожного окремо члена національної спільноти, об'єднуючи в одне ціле як соціально-культурний організм.

В Україні Міжнародний день рідної мови відзначається з 2002 року відповідно до розпорядження Президента України №34/2002-рп «Про відзначення Міжнародного дня рідної мови».

За недовгий час свого існування це свято вже стало традиційним; прийшло розуміння того, що втрата народом своєї мови – це втрата не лише власного обличчя, це втрата унікальної власної душі. Адже без своєї мови, історії, культури, традицій народ стає генетичною підщепою для інших, активніших, стійкіших, агресивніших етносів.

Тож давайте не забувати, що збереження мови не просто залежить від кожного з нас, а є нашим обов'язком, своєрідним внеском у збереження світової культурної спадщини. Тому вітаємо вас зі святом і закликаємо: бережіть рідну мову!

ЙО | вона модна...
твоя мова

ЬО | вона м'яка...
твоя мова

Ї | вона унікальна...
твоя мова

ЙО вона модна...

ЬО вона м'яка...

Ї вона унікальна...

ЦЕ ТВОЯ МОВА...

Вислови відомих людей про мову

Руйнування мови – основи національної культури – це вже не просто вина, а злочин держави перед народом.

А. Мокренко

Нації вмирають не від інфаркту.
Спочатку їм відбирає мову.

Л. Костенко

Мова народу, народності чи діаспори – то генетичний код національної культури, запорука самобутності та самозбереження.

В. Овсянико-Куликовський

Мова – найважливіший національний ідентифікатор, завдяки якому кожна нація вирізняється з-поміж інших, усвідомлюючи себе самодостатнім та самочинним суб'єктом історії.

О. Федик

Бог створив народи різними і рівними. Він наділив кожного з нас не тільки розумом, але й призначив бути представником тої чи іншої нації, народу, зі своєю мовою і національною культурою.

Н. Гаджиахмедов

... Усі до єдиної мови в світі – надбання всього людства. Вони дозволяють на основі порівняння всіх рівнів мовної структури кожної мови виявити універсальні її властивості, які дали можливість виділитися із живої природи в homo sapiens.

Н. Гаджиахмедов

Доля народу нерозривно зв'язана з долею мови. В свою чергу, мова народу є тим стержнем, на якому формується культурна самобутність цього народу.

Н. Гаджиахмедов

Мова є тим чинником, що встановлює «природні» межі нації, при цьому, будучи унікальною системою світобачення й самовираження окремої нації, виступає не лише засобом спілкування, а й дає змогу представникам цієї спільноти розуміти одне одного на глибинному, підсвідомому рівні.

Л. Мацько

Мова – це кров, що оббігає тіло нації.
Виточи кров – умре нація.

Ю. Дзерович

Мов поганих не існує в світі, є лише погані мови.

А. Бортняк

Мова зникає не тому, що її не вчать інші, а тому, що нею не говорять ті, хто її знає.

Х. Арце

Рідна мова дається народові Богом, чужа – людьми, її приносять на вістрі ворожих списів.

В. Захарченко

Мова росте разом із душею народу.

І. Франко

Без мови нашої, юначе, народу нашого нема.

В. Сосюра

Яке прекрасне рідне слово!
Воно – не світ, а всі світи.

В. Сосюра

Дивуєшся дорогоцінності мови нашої: в ній що не звук, то подарунок, все крупно, зернисто, як самі перла.

М. Гоголь

Людина, котра знає українські слова, ще не знає мови.

О. Яремко

...Без усякої іншої науки ще можна обійтися, без знання рідної мови обійтися не можна.

І. Срезневський

Рушієм національного є дух, а екзистенцією
духу є мова.

В. Гумбольт

Чужу мову можна вивчити за шість років, а
свою треба вчити все життя.

Ф. Вольтер

Не можна завдати народові більшої шкоди,
аніж забравши у нього його мову.

Е. Кант

Нападати на мову народу – це означає
нападати на його серце.

Г. Лаубе

Поезія про рідну мову

Молюся нашій пресвятій Покрові —
Благослови і пера, і шаблі!
Бо лиш народи, явлені у Слові,
Достойно жити можуть на землі.

Л. Костенко

Як нема без зірок небозводу,
Як блакиті без неба нема,
Так і мови нома без народу,
і народу без мови нема.
Для народу свого велика
Кожна з мов, як творіння вінець,
Люд без мови – то глина безлика,
Без'язика отара овець.

В. Забаштанський

Як довго ждали ми своєї волі слова,
і ось воно співа, бринить.
Бринить, співає наша мова,
Чарує, тішить і п'янить.
Як довго ждали ми...
Уклін чолом народу,
Що рідну мову нам зберіг.
Зберіг в таку страшну негоду,
Коли він сам стоять не міг.

О. Олесь

Мова кожного народу
Неповторна і своя;
В ній гримлять громи в негоду,
В тиші – тьохкіт солов'я.
На своїй природній мові
І потоки гомонять,
Зелен-клени у діброві
По-кленовому шумлять.
Солов'їну, барвінкову.
Колосисту – навіки
Українську рідну мову
В дар дали мені батьки.
Берегти її, плекати
Буду всюди й повсякчас,
Бо ж єдина – так, як мати.
Мова кожного із нас.

Спитай себе, дитино, хто ти є,
І в серці обізветься рідна мова;
І в голосі яснім ім'я твоє
Прояє, наче зірка світанкова.
З родинного гнізда, немов пташа,
Ти полетиш, де світу далечизна,
Та в рідній мові буде вся душа
І вся твоя дорога, вся Вітчизна.
У просторах, яким немає меж,
Не згубишся, як на вітрах полова.
Моря перелетиш і не впадеш,
Допоки буде в серці рідна мова.

Д. Павличко

О мови чисте джерело!
В лихі часи, мій сину,
Воно докупи всіх звело,
Хто любить Україну.
Ковток джерельної води, –
Його завжди будь гідний,
І щиру вірність доведи
Великій мові рідній.

Н. Хаткіна

Мова – краса спілкування,
Мова – як сонце ясне,
Мова – то предків надбання,
Мова – багатство моє.
Мова – то чиста криниця,
Де б'є, мов сльоза, джерело,
Мова – це наша світлиця,
Вона як добірне зерно.
Мова – державна перлина,
Нею завжди дорожять:
Без мови немає країни –
Мову, як матір, любіть!

Ф. Пантов

Як парость виноградної лози,
Плекайте мову. Пильно й ненастанно
Політь бур'ян. Чистіша від сльози
Вона хай буде. Вірно і слухняно
Нехай вона щоразу служить вам,
Хоч і живе своїм живим життям.

М. Рильський

Використані джерела

1. Гуменюк (Куземко) М. Золотий ключ української нації / М. Гуменюк (Куземко) // Слово Просвіти. – 2012. – № 17 (654), 26 квітня–2 травня. – С. 10.
2. Соколова В. Не вірю в патріотизм тих, хто не спромігся вивчити державної мови / В. Соколова // Слово Просвіти. – 2012. – № 14 965 1), 5–11 квітня. – С. 4.
3. Цимбалюк М. Анатомія мовної свідомості / М. Цимбалюк // Слово Просвіти. – 2012. – № 19 (656), 10–16 травня. – С. 9.

РОЗПОРЯДЖЕННЯ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

Про відзначення Міжнародного дня рідної мови

З метою зміцнення державотворчої функції української мови, сприяння вільному розвитку і використанню російської, інших мов національних меншин України та на підтримку ініціативи виборчого блоку політичних партій «За єдину Україну»:

1. Кабінету Міністрів України, Раді міністрів Автономної Республіки Крим, обласним, Київській та Севастопольській міським державним адміністраціям:

– широко відзначити 21 лютого 2002 року, проголошений ЮНЕСКО як Міжнародний день рідної мови, передбачивши, зокрема, серед основних заходів проведення відповідних теле- і радіопередач, науково-практичних конференцій, «круглих столів», семінарів, зустрічей з письменниками та акторами, книжкових виставок, диспутів, вікторин.

2. Міністерству освіти і науки України:

– вирішити питання щодо проведення в загальноосвітніх навчальних закладах тематичного

уроку «Рідна мова – безцінна й невичерпна духовна скарбниця народу»;

– залучити разом з Державним комітетом України у справах національностей та міграції громадські організації національних меншин України до святкування Міжнародного дня рідної мови в навчальних закладах, в яких викладання предметів здійснюється мовами національних меншин.

3. Державному комітету інформаційної політики, телебачення і радіомовлення України:

– забезпечити висвітлення в засобах масової інформації заходів, зазначених у пунктах 1 і 2 цього Розпорядження.

Президент України Л. КУЧМА

м. Київ, 14 лютого 2002 року
N 34/2002-рп

Зміст

Відчуй смак рідної мови.....	4
Вислови відомих людей про мову.....	8
Поезія про рідну мову.....	12
Використані джерела.....	15
Додаток.....	16

Київський національний університет культури і
мистецтв

Бібліотека

Науково-популярне видання

Мови – це важливо!

Пам'ятка до Міжнародного дня рідної мови

Укладач: Олена Олексіївна Скаченко